نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی
سال سوم، شماره چهارم، زمستان ۹۸، صفحات ۳۶۶ تا ۳۷۱

بازشناسی نقش و رسالت زنان و جوانان وتبیین جایگاه فرهنگستان علوم پزشکی در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

مرضیه وحید دستجردی[۱]، بتول محتشمی[۲]، بتول احمدی[۱]، معصومه حسینی[۲]، فرانک فرزدی[۳*]

چکیده

زمینه و هدف: بیانیه گام دوم انقلاب به‌مثابه منشوری برای «دومین مرحله خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی» در چهل سالگی انقلاب اسلامی در ایران از سوی مقام معظم رهبری صادر شده است. هدف مقاله حاضر بازشناسی نقش و رسالت زنان و جوانان براساس بیانیه گام دوم و نقش قرهنگستان دراین‌خصوص است.

روش: اعضای گروه علمی سلامت زنان فرهنگستان علوم پزشکی در چهار جلسه بحث گروهی، با مروری بر سیاست‌های موجود و تحلیل محتوایی بیانیه گام دوم انقلاب، سیاست‌های پیشنهادی در حوزه‌های علم و فناوری، اخلاق و معنویات و نخبگان با تأکید بر زنان و جوانان را تدوین کردند. همچنین راهکارهای اجرای سیاست‌های پیشنهادی در سطح فرهنگستان علوم پزشکی و در سطح جامعه و زیرساخت‌های مورد نیاز را مشخص کردند.

یافته‌ها: با تحلیل بیانیه در جلسات بحث گروهی ۳۱ سیاست تدوین شد. این سیاست‌ها در حوزه‌های علم و فناوری، اخلاق و معنویات و نخبگان به ترتیب ۱۲، ۸ و ۱۱ مورد را به خود اختصاص دادند. به منظور اجرایی شدن سیاست‌های پیشنهادی در فرهنگستان علوم پزشکی ۶ راهکار تعیین شد. ۲۱ راهکار نیز برای استفاده از توان و ظرفیت‌های فرهنگستان علوم پزشکی در کمک و حمایت از اجرای این سیاست‌ها در سطح جامعه مشخص شد.

نتیجه‌گیری: در این بازه زمانی با به‌کارگیری سیاست‌های متناسب در حیطه‌های متعدد برای جوانان یعنی آینده سازان کشور و زنان در نقش ویژه و سازنده به عنوان "تولید فکر" و "پرورش انسان" با حمایت سازمان‌ها و ارگان‌های ذی‌ربط به شرط فراهم شدن زیرساخت‌های مورد نیاز، آرمان‌های ترسیم شده در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی محقق خواهد شد.

کلید واژه‌ها: بیانیه گام دوم انقلاب، زنان، جوانان، فرهنگستان علوم پزشکی، سیاست‌گذاری

مقدمه

بیانیه گام دوم انقلاب به مناسبت چهل سالگی انقلاب اسلامی از سوی مقام معظم رهبری در ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ صادر شده‌است. این بیانیه به‌مثابه منشوری برای «دومین مرحله خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی» است که در آن به تبیین دستاوردهای چهل سال گذشته پرداخته شده است. در این بیانیه رهبری، ملت ایران، «به ویژه جوانان» را مورد خطاب قرار می‌دهد و توصیه‌هایی را در ۷ فصل ارائه می‌کند. توصیه‌های هفت‌گانه در حوزه‌های علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال وآزادی، عزت ملی و روابط خارجی و مرزبندی با دشمن، سبک زندگی ارائه شده است. تأکید بیانیه به نقش و حضور جوانان در حوزه‌های یاد شده است به‌گونه‌ای که توصیه‌ها خطاب به آنان است. (۱)

فرهنگستان علوم پزشکی ایران در راستای تلاش برای تحقق چشم‌انداز کشور در تمدن‌سازی و الگوی پیشرفت اسلامی– ایرانی (۲)، تهیه تحلیلی از بیانیه گام دوم انقلاب در ارتباط با موضوعات علم و انقلاب علمی، بسط معنویت و اخلاق در دانشگاه‌ها، جوان‌گرایی و امیدبخشی در نسل جوان، به‌کارگیری استعدادهای برتر و نخبگان را با مشارکت گروه‌های علمی در دستور کار قرار داده و از گروه‌های علمی خواستار ارائه سیاست‌ها و راه‌کارها در این موضوعات شد. گروه علمی سلامت زنان فرهنگستان علوم پزشکی به‌عنوان یک مرجع علمی و فرهنگی، دیده‌بان، هدایت‌گر،

۱. استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران، عضو پیوسته فرهنگستان علوم پزشکی
۲. عضو گروه سلامت زنان فرهنگستان علوم پزشکی
۳. نویسنده مسئول: استاد مرکز تحقیقات سنجش سلامت، پژوهشکده علوم بهداشتی، جهاد دانشگاهی و عضو وابسته فرهنگستان علوم پزشکی

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-22]

مشاور و نظریه‌پرداز و سیاست‌گذار (۳) و با توجه به حوزه فعالیت‌ها و درخواست شورای علمی فرهنگستان به تبیین و تحلیل نقش و رسالت زنان و جوانان در سه حوزه علم و فن‌آوری، معنویت و اخلاق و نخبگان جوان براساس بیانیه پرداخته است تا نقشه راه در اجرای رهکردها و توصیه‌های این بیانیه باشد و موانع و مشکلات موجود در چهل سال گذشته در مسیر رشد و ارتقای جوانان و زنان برطرف شود.

بیانیه گام دوم در زمینه علم و فن‌آوری، خواهان افزایش شتاب رشد علمی و عبور از مرزهای کنونی دانش در مهم‌ترین رشته‌ها، جبران عقب‌ماندگی‌ها و احساس مسئولیت جهادگونه برای دانشگاه‌ها و جامعه علمی و نخبه کشور است. همچنین در زمینه معنویت و اخلاق نیز به‌عنوان نیاز اصلی جامعه و جهت‌دهنده همه حرکت‌ها و فعالیت‌های فردی و اجتماعی، زمینه‌سازی برای ترویج آن در جامعه و مبارزه با کانون‌های ضدیت آن تأکید می‌کند (۱). بنابراین تبیین و تحلیل بیانیه گام دوم و ترسیم نقشه راه، جایگاه و تکلیف طیف‌های مختلف براساس آن برای چهل سال دوم ضروری و غیرقابل اجتناب می‌باشد، تا علاوه بر تحقق سند چشم‌انداز بیست ساله «ایران در افق سال ۴۰۴، کشوری است توسعه‌یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل»(۴)، در راستای دستیابی به الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت در دومین مرحله خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی در راستای آرمان بزرگ ایجاد تمدن نوین اسلامی نیز گام برداشته شود. بنابراین با تدوین و اجرای یک برنامه کامل و دقیق برای رشد علم و فناوری در کشور با [بهره‌گیری از رهکردهای بیانیه گام دوم]، می توان به توسعه متوازن و پایدار و ارتقا جایگاه ایران در نظام بین‌المللی در افق چشم‌انداز نایل شد (۵).

از سوی دیگر بیانیه گام دوم انقلاب برای زنان انقلابی نسل اول که در مسیر پر فراز و نشیب و سرنوشت‌ساز چهل سال اول پابه‌پای مردان و بلکه به تعبیر حضرت امام(ره) در خیلی از میدان‌ها پیشاپیش مردان در صحنه‌های انقلاب حضور داشتند، برای نسل دوم حامل پیام‌ها و تجربیات مهم و رسالت‌هایی سنگین است، که این پیام‌ها در مرحله اول باید تبیین و تحلیل شود و در مرحله بعد ترسیم‌گر مسیر و نقشه‌راه، مبنای حرکت عملی و اقدام مناسب با نگاهی سرشار از امید نشاط برای زنان باشد. همچنان که مطابق منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان برحق مشارکت زنان در سیاست‌گذاری، قانون‌گذاری، مدیریت، اجرا و نظارت در زمینه‌های سلامت، فرهنگی، آموزشی، علمی و اقتصادی تأکید شده و بیان می‌دارد زنان از حق و مسئولیت مشارکت در امور جامعه و نظارت بر آن برای هدایت جامعه به سوی معنویت و فضایل اخلاقی برخوردار می‌باشند (۶).

همچنین از آنجا که معنویت و باورها و رفتارهای معنوی عاملی مؤثر بر سلامت خانواده‌ها بوده و گرایش به عوامل تهدیدکننده سلامت خانواده را کاهش می‌دهد و موجب پایداری و توانمندسازی خانواده و تاب‌آوری و مدیریت مناسب مشکلات در خانواده می‌شود (۷ و ۸) لذا تبیین و تحلیل بیانیه گام دوم در این راستا نیز امری ضروری است، که زندگی اجتماعی و توسعه جامعه، تنها در بستر سلامت معنوی پایدار امکان‌پذیر است که انسان‌ها در رقابت‌های اقتصادی و سیاسی حقوق همنوعان خود را رعایت می‌کنند و به همدیگر احترام می‌گذارند.

البته قابل ذکر است همه عوامل معتبر اخلاق و معنویت، اعم از مطالعات و دستاوردهای نظری، بنیادهای علمی و پژوهشی، نقش‌آفرینی در میدان‌های اجرا و عمل، تجلیات نیروی انسانی، بازتاب‌های فرهنگی و اجتماعی، بنیادهای خدمت‌گزاری در جامعه ایران اسلامی با الهام از آموزه‌ها و رهکردهای امام راحل و چهل سال حضور و تلاش و خدمت رشد و شکوفایی داشته است(۹)، و اکنون با تبیین بیانیه گام دوم و به کارگیری راهبردهای مقام معظم رهبری جایگاه واقعی جمهوری اسلامی ایران نمایان خواهد شد.

از آنجایی که رشد و دستاوردهای شگفت‌انگیز علمی و پژوهشی کشور اغلب به دست جوانان و زنان عالم دانشگاه‌ها تحقق یافته است و این روند می‌بایست توام با ارزش‌های معنوی و فضایل اخلاقی در جهت رفع نیازهای کشور ادامه یابد. در بیانیه گام دوم توصیه‌های کلیدی به جوانان عرضه شده است که بایستی برای جوانان نسل جدید انقلاب به‌صورت واقع‌بینانه و در عین‌حال ارزشمدارانه بازخوانی و تبیین شود. توصیه‌ها نظیر مجاهدت و تلاش علمی روزافزون، رشد دادن شعور معنوی و وجدان اخلاقی، توجه اساسی به استقلال اقتصادی و عدالت محور، مبارزه با فساد، حفظ استقلال ملی و آزادی‌های اجتماعی در عرصه داخلی، پاسداشت عزت ملی در روابط خارجی و ترویج سبک زندگی اسلامی– ایرانی می‌باشد (۱). اغلب این توصیه‌ها در اسناد و سیاست‌های کشور از جمله سیاست‌های کلی علم و فناوری با هدف کسب مرجعیت علمی و فناوری در جهان و نقشه جامع علمی کشور تصریح شده است (۱۰ و۱۱).

گروه سلامت زنان به درخواست شورای علمی فرهنگستان علوم پزشکی، این مطالعه را با هدف بازشناسی نقش و رسالت زنان و جوانان در بیانیه گام دوم انقلاب و تعیین نقش قرهنگستان در این خصوص اجرا کردند.

روش

این مطالعه از نوع کیفی است که با استفاده از روش بحث گروهی انجام شده‌است. اعضا و مدعوین گروه سلامت زنان فرهنگستان علوم پزشکی شامل ۱۸ نفر از متخصصان علوم سلامت و بالینی فعال در حوزه سلامت زنان در رشته‌های پزشکی اجتماعی، مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، سیاست‌گذاری سلامت، اپیدمیولوژی، تغذیه، سلامت دهان و دندان، متخصص زنان، کودکان و نوزادان، گوارش کودکان، پوست، داروسازی، مامایی، حقوق و جامعه‌شناسی در این مطالعه شرکت کردند. متن بیانیه گام دوم توسط اعضا گروه مطالعه شده و سپس بحث و تعامل

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-22]

جدول ۱- **سیاست‌های پیشنهادی با تأکید بر زنان و جوانان براساس بیانیه گام دوم انقلاب به تفکیک حوزه‌های مختلف**

حوزه	سیاست
علم و فناوری	تبیین وضعیت پیشرفت‌های علمی، پژوهشی و پزشکی در طول ۴۰ سال انقلاب و مقایسه با کشورهای منطقه و هم‌طراز افزایش کیفی سطح آموزش و مهارت‌های علمی و عملی برای تربیت نیروی کارآمد با توجه به نیاز جامعه و ضرورت نقش‌آفرینی آنها در تولید محصول و خلق ثروت با استفاده از روش‌های نوین ایجاد زمینه برای حضور محققان و دانشمندان رشته‌های مختلف در کنفرانس‌های ملی و بین‌المللی و تخصیص بورسیه‌ها و فرصت‌های مطالعاتی برای افزایش دانش آن‌ها و تبادل تجربیات ایجاد زمینه مناسب برای اطلاع‌رسانی و انتقال تجربیات، فعالیت‌ها و توانمندی‌ها و نتایج تحقیقات انجام یافته در رشته‌های مختلف به جوانان در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی توجه کافی به ظرفیت‌ها و قابلیت‌های متنوع در مناطق مختلف کشور و ساماندهی نظام ملی و نوآوری براساس آمایش سرزمین اتخاذ تدابیر مناسب جهت توسعه مشارکت و به‌کارگیری نیروهای جوان مستعد، کارآمد و مسئولیت‌پذیر با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی در بخش‌های علمی، فنی، مدیریتی و پژوهشی دانشگاه‌ها و جهت‌دهی برای اشتغال‌زایی و رونق تولید و خودکفا شدن ارتقای سطح آگاهی جوانان نسبت به اهداف، نوع فعالیت‌ها و کارکردهای مراکز علمی، فناوری، صنعتی، خدماتی، تجاری و خدمت‌رسانی به بهره‌وران در بخش خصوصی و دولتی ایجاد بستر مناسب از طریق وضع قوانین و مقررات مناسب و نظامند کردن و تسهیل گری فعالیت کسب و کار و تولید و تقویت و نظارت به منظور شناسایی، تقویت استعدادها و ایجاد انگیزه‌های خدمت به مردم آسیب‌شناسی ساختارها، عملکرد و فعالیت‌های مراکز علمی- پژوهشی، اقتصادی و صنعتی و تلاش جهت رفع نقاط ضعف و علت یابی ناکامی‌های موجود تقویت هویت ملی و فرهنگی و جلوه‌های امید بخش در عرصه‌های مختلف و میان کمبودها و مشکلات به صورت واقع‌بینانه و اتخاذ تدابیر جهت رفع آن‌ها توسعه مشارکت اعضا هیئت علمی و پژوهشگران جوان و زنان در فعالیت‌های مربوط به پارک‌های فناوری و شهرک‌های تحقیقاتی تعیین اولویت‌های اقتصاد مقاومتی در حوزه علم و پژوهش در سه حوزه تولید، مصرف و مدیریت جهت جبران عقب‌ماندگی تکنولوژی و علمی در برخی رشته‌های کشور
اخلاق و معنویت	بررسی راه‌های افزایش معیار معنویت و اخلاق براساس فرهنگ دینی در فضای عمومی جامعه و جلوگیری از تبلیغات و القاء شبهات دینی و مروج فساد و بی‌بندباری و آلودگی اخلاقی و کاهش معنویت تبیین و ترسیم مفاهیم و جلوه‌ها و نمادهای حقیقی اخلاق و معنویت در جوانان جامعه و تأثیر آن در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی آنان(همایش‌ها، فیلم‌ها، کنگره‌ها، نمایشگاه‌ها، یادواره‌ها، اردوهای فرهنگی و قرآنی، نقاشی، تئاتر) بازشناسی و تبیین نقش و اهداف رسانه‌های معاند و مراکز ضداخلاق و معنویت خارجی و داخلی و تأثیر آن بر جوانان و تقویت زیرساخت‌های رسانه‌ای ملی با شیوه‌ای علمی و معقول وکاهش قدرت ابزار رسانه‌ای دشمن تبیین شاخص‌های الگوی کامل نظام پیشرفته توسط جوانان در همه میدان‌ها با تأکید بر دین، اخلاق، معنویت و عدالت حمایت از تشکیل و راه‌اندازی و تجهیز کانون‌های فرهنگی با برنامه‌ریزی‌های صحیح و جذاب به منظور مشارکت جوانان و حمایت کامل مسئولان ذی‌ربط از آنان حمایت و درخواست از برگزاری جلسات مناظره و بحث و گفتگو پیرامون تأثیر عملکرد مسئولان بر اخلاق و معنویت جامعه و وجود پاره‌ای از تناقض بین کلام و رفتار آنان حمایت از انجام پژوهش‌های دانشجویی براساس مبانی قرآن و عترت پیرامون بررسی وضعیت فرهنگی و اخلاقی جامعه در همه عرصه‌ها و علل آن و ارائه راهکارهای مناسب اعلام درخواست‌ها و مطالبه‌گری زنان و جوانان نسبت به مبارزه عقلانی دستگاه‌های ذیربط با کانون‌های ضدمعنویت و اخلاق و ترویج فرهنگ بی‌بندوباری در جامعه
نخبگان	ایجاد زمینه عملی برای رسیدن نخبگان به قله‌های دانش جهان و عبور از مرزهای کنونی دانش در رشته‌های مختلف براساس نیاز کشور تلاش جهت تقویت روحیه اعتماد به نفس و رفع عوامل ناامیدکننده در نخبگان در پاسداری و صیانت از استقلال کشور در زمینه‌های مختلف و تحقق آرمان‌های بلند نظام در ایجاد عدالت همه‌جانبه تلاش برای بهره‌مندی مناسب از ظرفیت انسانی و علمی و معنوی نخبگان در سیاست‌گذاری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌های علمی و اجرایی و هیئت علمی دانشگاه‌ها ایجاد زمینه‌های مناسب برای شناسایی و توانایی‌های بالقوه و بالفعل نخبگان و حمایت و هدایت آن‌ها در فرصت‌های شغلی مناسب و بهره‌گیری از تخصص آن‌ها در کشور اولویت قرار دادن نخبگان در تخصیص امکانات اداری، رفاهی، تفریحی و خانوادگی ایجاد زمینه برای حضور نخبگان در کنفرانس‌های ملی و بین‌المللی و تخصیص بورسیه‌ها و فرصت‌های مطالعاتی جهت افزایش دانش آنان حمایت از ایجاد تشکل‌های علمی و حرفه‌ای و صنفی توسط نخبگان بسترسازی برای انجام حمایت‌های مالی و اداری برای انجام کارهای پژوهشی و فناوری‌های جدید موردنیاز جامعه تقویت قوانین حمایتی لازم و معافیت‌های حقوقی، اجتماعی و اقتصادی برای نخبگان با هماهنگی دستگاه‌های مختلف حمایت اقتصادی از انتشار، چاپ و نشرکتب و آثار علمی و اختراعات نخبگان تقویت زمینه حضور رسانه‌ای نخبگان در سطوح مختلف کشور برای شکستن محاصره فرهنگی تبلیغاتی دشمنان

طی ۴ جلسه دو ساعته در فرهنگستان علوم پزشکی انجام شد. در جلسات بحث گروهی، بیانیه گام دوم مورد تحلیل محتوایی قرار گرفت. براساس تحلیل بیانیه و مروری بر سیاست‌های موجود در حوزه‌های مرتبط، سیاست‌های پیشنهادی در حوزه‌های علم و فناوری، اخلاق و معنویات و نخبگان با تأکید بر زنان و جوانان تدوین شد. با توجه به رسالت، ساختار، محدوده اختیارات و امکانات فرهنگستان علوم پزشکی تلاش شد راهکارهای مناسب برای اجرای سیاست‌های پیشنهادی توسط فرهنگستان علوم پزشکی شناسایی شوند. این راهکارها در دو بخش تدوین شده‌اند. بخش اول شامل راهکارهایی است که می‌تواند توسط فرهنگستان در سطح فرهنگستان به اجرا درآید. بخش دوم راهکارهایی را در بر می‌گیرد که

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-22]

جدول ۲- **راهکارهای اجرای سیاست‌های پیشنهادی فرهنگستان علوم پزشکی در خصوص بیانیه گام دوم انقلاب**

راهکار اجرایی	نقش فرهنگستان علوم پزشکی در اجرا	سطح اجرا
فراخوان ایده‌پردازی درخصوص اهم موضوعات یا چالش‌های مطرح در گروه‌های علمی فرهنگستان به منظور مشارکت و بهره‌مندی بیشتر از نیروهای علمی کشور و استفاده از توانمندی دانشجویان و فارغ‌التحصیلان جوان	عامل اجرا	فرهنگستان علوم پزشکی
تشکیل باشگاه نیروهای علمی جوان در فرهنگستان به صورت کار داوطلبانه در گروه‌های پشتیبان علمی	عامل اجرا	فرهنگستان علوم پزشکی
جذب و استفاده از ایده‌های فناوری اطلاعات سلامت توسط جوانان توسط گروه علمی سلامت الکترونیک فرهنگستان	عامل اجرا	فرهنگستان علوم پزشکی
استفاده از تجارب و دستاوردهای گروه‌های مردم نهاد وسمن‌ها در شناسایی چالش‌ها و راهکارهای مناسب مدیریت آن توسط گروه‌های علمی فرهنگستان	عامل اجرا	فرهنگستان علوم پزشکی
جذب نیروهای نخبه و استعداد درخشان دانشجویی در کمیته‌های پشتیبانی گروه‌های علمی فرهنگستان	عامل اجرا	فرهنگستان علوم پزشکی
تهیه بانک اطلاعاتی افراد نخبه و جوان در حوزه سلامت	عامل اجرا	فرهنگستان علوم پزشکی
طراحی و ارائه الگوهای اخلاق حرفه‌ای گروه‌های پزشکی در قالب الگوی نمونه[1]، نقش‌آفرینی[2] و...	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
طراحی و ارائه الگوهای مشارکت ذینفعان با تأکید بر جوانان در سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری توسط گروه‌های علمی مرتبط فرهنگستان مانند سلامت اجتماعی	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
طراحی و ارائه الگوهای بازبینی و ارتقا برنامه آموزش گروه‌های پزشکی با هدف آشنایی دانشجویان با نظام سلامت و نقش‌های مختلف آنان در نظام سلامت و شبکه ارائه خدمات	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
رصد و شناسایی الگوهای موفق به کارگیری جوانان در ایده‌پردازی و کسب و کارهای نو[3]، فعالیت‌های دانش‌بنیان و مراکز رشد و پارک‌های علم و فن‌آوری و ارائه الگوهای موفق	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
رصد برنامه‌های شناسایی و به کارایی نخبگان و استعدادهای درخشان در سازمان‌های علمی و اجرایی کشور	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
طراحی و ارائه الگوهای تقویت توان رهبری و جانشین‌پروری در گروه‌های آموزشی، پژوهشی و کارشناسی و مدیریت نظام سلامت	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
تبیین مبانی نظری الگوی پیشرفت نظام سلامت در حوزه های علم و فناوری با تأکید بر توسعه اخلاق و معنویت و استفاده از نیروهای جوان	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
شناسایی و معرفی افراد شاخص و موفق به عنوان الگوهای علمی و اجرایی معاصر به جامعه و نسل جوان	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
طراحی و ارائه الگوهای استعدادیابی و ارزیابی در سطوح مختلف نظام سلامت	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
ارائه ساختار مناسب برای برقراری ارتباط و استفاده از اطلاعات افراد شاخص، فعال و موفق در حوزه‌های مرتبط با سلامت در خارج کشور	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
ارائه الگوهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی در جذب و استفاده از تجارب و آموزه‌های نیروهای علمی سالمند و جوان	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
ارائه الگوهای تقویت اتاق‌های فکر دانشگاه‌ها در جهت دادن به دانشجویان با انگیزه و جهت دادن به پایان‌نامه‌ها (جهت بررسی مشکلات موجود، تحلیل مشکلات و ارائه راهکار پس از تحقیق)	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
ارائه ساختار مناسب برای برقرار کردن پل ارتباطی فارغ‌التحصیلان با مرکز رشد علم و فناوری دانشگاه‌ها و و مراکز آموزشی و بسنده نکردن به دانشجویان در حال تحصیل	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
طراحی و ارائه الگوهای استفاده از ظرفیت فناوری اطلاعات و شبکه مجازی برای توانمندسازی و بهره‌گیری از توان مطالعاتی مراکز تحقیقاتی در سراسر کشور	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
طراحی ساختار مناسب برای کاهش بروکراسی در تعامل مراکز سیاست‌گذاری با مؤسسات علمی پژوهشی	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
شناسایی راه‌های تقویت مراکز اعطاکننده گرنت پژوهشی و استفاده از گرنت‌های بین‌المللی متناسب با اولویت‌های کشور	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
توسعه سیاست اولویت دادن به حضور زنان و جوانان جهت دریافت گرنت‌های پژوهشی	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
طراحی و ارائه الگوهای توسعه مراکز تعالی[4] در حوزه‌های آموزش و پژوهش	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
رصد و تغییر معیارهای ارزیابی و ارتقای پژوهشگران و اعضای هیات علمی در راستای هدایت محققان به سمت پژوهش‌های کاربردی مانند طرح‌های حل مساله یا سفارش محور	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
توسعه سیاست آموزش مبتنی بر نیاز جامعه وصنعت. ارزیابی‌های دانشجویان براساس کلیه مهارت‌های مورد نیاز از جمله دانش پایه، مهارت‌های کاربردی، مهارت‌های ارتباطی و اصول اخلاق حرفه‌ای	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور
مدنظر گرفتن جوانان و به‌خصوص بانوان جوان در تمامی موارد فوق با تدوین آیین‌نامه‌ها و قوانین	حمایت‌طلبی و همکاری	کشور

1. Role Model 2. Role playing 3. Start up 4. Excellence center

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-22]

فرهنگستان با توجه به نقش خود برای حمایت‌طلبی، مشاوره و همکاری با سایر سازمان‌ها و براساس توانمندی علمی اعضا و امکانات گروه‌های علمی خود می‌تواند از اجرای آن‌ها توسط سایر سازمان‌ها حمایت کند یا در اجرای آن‌ها همکاری کند.

یافته‌ها

با تحلیل بیانیه گام دوم در جلسات بحث گروهی، سیاست‌های پیشنهادی با تأکید بر زنان و جوانان تدوین شدند. این سیاست‌ها به تفکیک حوزه‌های مختلف درجدول ۱ ارائه شده‌اند. در مجموع ۳۱ سیاست تدوین شد. این سیاست‌ها در حوزه‌های علم و فناوری، اخلاق و معنویات و نخبگان به ترتیب ۱۲، ۸ و ۱۱ مورد را به خود اختصاص دادند.

به منظور اجرایی شدن سیاست‌های پیشنهادی در فرهنگستان علوم پزشکی ۶ راهکار تعیین شد. ۲۱ راهکار نیز برای استفاده از توان و ظرفیت‌های فرهنگستان علوم پزشکی در کمک یا حمایت از اجرای این سیاست‌ها توسط سایر سازمان‌ها در سطح جامعه مشخص شد.

راهکارهای اجرایی در جدول ۲ ارائه شده‌اند. در این جدول نقش فرهنگستان علوم پزشکی در اجرا و سطح اجرا به تفکیک راهکارها مشخص شده است.

اجرای هریک از راهکارهای پیشنهادی نیازمند زیرساخت‌ها و فرایندهای مناسب است. گروه سلامت زنان اهم فرایندها و زیرساخت‌های لازم برای راهکارهای پیشنهادی را تبیین کردند.

بحث و نتیجه‌گیری

بیانیه گام دوم انقلاب که می‌توان آن را منشور انقلاب اسلامی در نقطه عطف چهل سالگی دانست نکات ژرفی در آن نهفته شده است؛ لذا در این دومین مرحله خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌ساز باید رسالت همه اقشار و آحاد جامعه تبیین شود تا همگان به صورت یک واحد در مسیر تحقق تمدن نوین اسلامی گام بردارند. گام دوم انقلاب که خطاب اصلی آن به جوانان یعنی آینده‌سازان کشور است، نقطه عطفی در مسیر پیشرفت کشور در عرصه علم و پژوهش است که در آن برای ادامه این راه روشن یعنی رسیدن به قله دانش دو اصل ضروری یعنی، امیدبخشی به نسل جوان به عنوان سرمایه انسانی آینده کشور و توصیه به حرکت جهادی در همه زمینه‌ها ازجمله جهاد علمی، از الزامات طی طریق به سوی تمدن نوین اسلامی به عنوان یک آرمان بزرگ است. همچنین از آنجایی که برای تحقق کامل تمدن اسلامی دو بخش "تولید فکر" و "پرورش انسانی" باید تأمین شود، نقش پررنگ زنان قابل چشم‌پوشی نیست. امام خمینی (ره) نیز با این سخن اگر زن‌های انسان‌ساز از ملت‌ها گرفته شوند، ملت‌ها به شکست و انحطاط خواهند رسید "به نقش سازنده آن‌ها در حفظ جامعه و تمدن‌سازی تأکید داشتند. اینک در این بازه زمانی با به‌کارگیری سیاست‌های متناسب در حیطه‌های متعدد از جمله رصد و شناسایی الگوهای موفق، به‌کارگیری جوانان و زنان در ایده‌پردازی و فعالیت‌های دانش‌بنیان، به‌کارگیری آنان در مراکز علمی - پژوهشی، ارائه الگوهای استعدادیابی و ارزیابی توانمندی علمی و عملی آنان در سطوح مختلف کشور آرمان‌های ترسیم شده در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی محقق خواهد شد. با توجه به اینکه از عمده‌ترین چالش‌های سیاست‌گذاری در حوزه‌های علم و فناوری، زنان و نخبگان پیچدگی‌های پیش‌رو، ناپایداری برنامه‌های دولت، عدم وجود هدف‌گذاری و سیاست‌گذاری مناسب، عدم هماهنگی و نیاز شدید به سیاست‌های راهبردی در هر حوزه و تعامل مفید ساختارها و سازمان‌ها (۱۴-۱۲) است لذا ضروری است تمامی سازمان‌ها و ارگان‌ها راهکارهای اجرایی مرتبط به حوزه فعالیت خود را شناسایی و با فراهم کردن زیرساخت‌های لازم به آن‌ها اقدام کنند. همچنین با توجه به امکانات و توان خود در اجرایی کردن برنامه‌های سایر سازمان‌ها و ارگان‌ها اقدام کنند.

تقدیر و تشکر

این مطالعه به درخواست شورای علمی فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران با همکاری اعضای گروه علمی سلامت زنان فرهنگستان انجام شده است. نویسندگان مقاله بدین‌وسیله مراتب قدردانی و سپاس خود را از شورای علمی و اعضای گروه علمی سلامت زنان فرهنگستان علوم پزشکی ابراز می‌کنند.

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-22]

Role and Mission of Women and Youth and Their Position Within the Academy of Medical Sciences

Marzieh Vahid Dastjerdi[1], Batoul Mohtashami[2], Batoul Ahmadi[1], Masoumeh Hosseini[2], Faranak Farzadi[3*]

Abstract

Background: On the 40th anniversary of the Islamic Revolution of Iran, the Supreme Leader coined the second phase of actions following the Islamic revolution to be "the phase of self-improvement, socialization and civilization". Herein we sought to assess the role and mission of women and youth, as well as the role of the Academy of Medical Sciences played during the second phase of the Islamic Revolution.

Methods: Members of the Women's Health Scientific Group at the Academy of Medical Sciences were given four sessions of group discussion, By reviewing existing policies and content analysis of the second phase of the Islamic revolution, policies were proposed in the fields of ethics spirituality, science, technology, pursued by adolescent women. They also identified strategies implementing the proposed policies needed infrastructures at the Academy of Medical Sciences as well as the community.

Results: By analyzing group discussion sessions 31 policies were developed. These policies were in the fields of science and technology (12 cases), ethics and spirituality (8 cases) and elites (11 cases) respectively. In order to implement the proposed policies at the Academy of Medical Sciences, 6 action plans were derived. Also 21 plans were identified to make use of the capacities of the Academy of Medical Sciences to help and support the implementation of these policies at the community level.

Conclusion: Implementation of appropriate policies in various fields with support of relevant organizations and institutions, can be effective in procuring goals of the second phase of the Islamic Revolution.

Keywords: Academy of Medical Sciences, Action Strategies, Policy Making, Second Phase of the Revolution Statement, Women, Young

منابع

1. Statement of the second step of the revolution addressed to the people of Iran. Tehran: Islamic Revolution Publications; 2018. [In Persian]
2. Constitution of the Academy of Medical Sciences of Iran. Available at: http://www.ams.ac.ir/index.php.
3. The strategic program of the scientific group of women's health of Iran Academy of Medical Sciences. Available at: http://www.ams.ac.ir/index.php.
4. Vision document of the Islamic Republic of Iran in 2025. Tehran; 2003.
5. Moin Aldini J. The role of science and technology in realizing the goals of the twenty-year vision and improving Iran's position in the international system. Encyclopaedia 2009; 3(1): 165-191. [In Persian]
6. The Charter of Rights and Responsibilities of Women in the Islamic Republic of Iran. Tehran: Majlis Research Center; 2004. [In Persian]
7. Bakhtiari A, Bakouei F, Seyedi Andi S J, Pasha H. The role of spirituality on the family health system from the point of view of Islam. IHJ 2019; 4(1): 28-38. [In Persian]
8. Seidi M, Pour Ebrahim T, Bagherian F, Mansour L. The relationship between spirituality and resilience of families, the quality of communication in family mediation. Psychological Methods and Models 2011; 2(5): 63-79. [In Persian]
9. Niknam MH, Dawaei M, Tabei S, Marandi A, Sjjadi SJ, larijani B, et al. Improvement of Ethics and Spirituality in the Islamic Republic of Iran. Journal of Culture and Health Promotion 2018; 2 (4): 510-522. [In Persian]
10. General policies of science and technology. Tehran; 2013. [In Persian]
11. Document of comprehensive scientific map of the country. Tehran; 2011. [In Persian]
12. Godarzi M, Rezaalizadeh H, Gharibi J, Mohseni M. Pathology of Science and Technology Policies of Iran: An Analysis of the five-year development plans. Journal of Technology Development Management 2014; 2(3): 137-161. [In Persian]
13. The challenges of family and women policymaking and the second step. Available at: https://rasanews.ir/fa/news/627500
14. Hosseini M. Investigating the status and causes of gender inequality in health and analysis for policy. PhD thesis. Tehran: Tehran University of Medical Sciences; 2015.

1. Professor, Tehran University of Medical Sciences, Permanent Member of Academy of Medical Sciences
2. Women's Health Scientific Group, Academy of Medical Sciences
3. * Corresponding Author: Health Metrics Research Center, Iranian Institute for Health Sciences Research, ACECR
Women's Health Scientific Group, Academy of Medical Sciences, Tehran, Iran

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-22]